

A gyerekeknek fel kell nőniük

Budapesten, a XXII. kerületi új iskolában 1976. szeptember 14-én délben megállt az idő. Gázrobbanás történt. Három fiatal nevelő, három édesanya halt meg a romok alatt. A tragédia óta néhány hét már eltelt. Ahhoz még túl rövid ez az idő, hogy orvosságot adna a fájdalomra, de a családoknak tovább kell élniük, a gyerekeknek fel kell nőniük édesanya nélkül is. Kik voltak ők — ezek a fiatal pedagógusok, édesanyák —, akiknek hivatásuk teljesítése közben szakadt meg az életük? Mi történt családjaikkal?

IRTA:
LUKÁCS GYORGYI
FOTÓ:
KOTROCZÓ ISTVAN

„Estére mindig a mi otthonukba megyünk”

A fényképek az albumba ragasztva, történeti sorrendben. Amerre ketten együtt jártak: a Duna-kanyarnál a csónakban, a Velencei-tónál egymásba kapaszkodva. Jókedvűen, mindig nevetve. Továbblapozok. Megszokott boldog pillanatfelvételek az esküvőről. Aztán a kislány: képek egyhetes korából, majd névadó ünnepségről. Még néhány fotó mindhármukról, aztán az album befejezetlen marad.

— Csak pár lépés, a lakásunktól karnyújtásnyira a szürke iskola — és önkéntelenül felemelkedik a karja is Tafferner Károlynak, — Nem akart odamenni tanítani Marikám. A világságot, a fényt, az újat szerette. Ezért választotta a modern-vadonatúj iskolát. Rá bízták a hetedik-es-nyolcadikos fiúk kémiantanítását is, pedig nem volt még meg a képeztése. De jelentkezett a főiskolára, mert tanulni akart. Bolondulásig rajongott a gyerekekért. Igazi pedagógus akart lenni. De hát másképpen alakult...

Szava elakad. Aztán folytatja.

— Sokan mondták, huszonegy éves fejjel minek nektek gyerekek. De mi fiatal szülők akartunk lenni. Az idősebbek másképpen látják, az ő szempontjukból talán igazuk van. Hiszen, ha körül nézel, láthatod, a nagymama szobakonyhás lakásán kívül nincs többünk. A berendezést felújítottuk. Pirosra festettük az ócska bútorokat. A művészeti dolgokat mindketten szerettük, azért a sok könyv a polcon, meg a köcsögök. Az ajtót is leégettem, mert azt mondta, olyan csúnya, fekete a mi ajtónk, akár a... És most meghalt.

Nem akarom félbeszakítani. Mégis meg kell kérdeznem, mi lesz ezután?

— Ilyenkor az emberek nagyon együtt vannak, — állapítja meg tudatos tárgyilagossággal. — Miért mondom, hogy ilyenkor? A sors igazságtalan játékot űz velem. Nem vagyok babonás, de a hatos számoktól már rettegek. Tíz esztendővel ezelőtt, 1966-ban, motorbaleset érte a születémet egy vasárnap. Szörnyethaltak. En a leg-

kisebb, akkor tizenhárom éves voltam. Az egyik nővérem, Évi tizenhét, Márti meg huszonkettő. Az ő nyakukba szakadt a nevelésem. Tiszteleggettem, taníttattak, leérettségizhettem, és kitanultam egy nagyon szép és jó szakmát. Repülőgép-műszerész lettem. Nem több mint két esztendeje lement a gond a vállukról. Megnősültem, családom lett. Aztán most 1976-ban egy perc alatt minden eltörött... Rádólt az iskola az életemre. A nővéremmel az autóbusszon jöttünk éppen. Vásárolni voltunk a Belvárosban, a feleségem születésnapjára vettünk egy karórát. Márti szólt: nézd, te Karcsi, összedől: az iskola... A felidézett kép elhomályosítja tekintetét.

— Most megint magunkra maradtunk, a két nővéremmel, és a tizenhat hónapos Évikémmel. Testvéreim kérték, jöjjenek hozzájuk lakni a kislányommal, átválnak nekik ismét mindent. De nekünk már külön életünk volt, ezt én nem tudom föladni. Közel lakunk egymáshoz. Sokszor ők hozzák a kislányt a bölcsődéből, főznek is ránk alkalmanként. De estére mindig a mi otthonunkba megyünk haza.

Feláll, egy-két tétova mozdulatot tesz. Elindul a magno felé.

— Láttam az emberek, ismerősök kutató arcán, a kérdő tekintetükben: miért nem sír? A fiatal, szép feleségét veszítette el. Ezt most csak neked mondom: könnyebb lenne. De én még ma sem hiszem, hogy megtörténhetett. Még mindig hazavárom, azt hiszem, csak az anyjához ment, és késve jön haza.

A kezét határozatlanul ráteszi a magno kapcsolójára.

— Nem vagyok érzélgős, meg nem is biztos, hogy érdekel téged, de ha meghallgatnád. Riportert játszott az egyik barátom az esküvőnkön.

Legyőzi szemérmességét. Elindítja a felvételt.

— Kedves nőlegény, milyennek látja a menyasszonyát, azaz újdonsült feleségét?

— Szépnek, nagyon szépnek, meg szorgalmasnak is.

— Milyen lesz a házasságuk?

— Hát csakis jó, nagyon jó.

— Most önhöz fordulok, kedves menyasszony. Milyennek gondolja a leendő házasságát?

— Ha Karcsi úgy fog szeretni, mint eddig, (nagy kacagás hallat-

szik a szalagról) biztos, biztos, biztos, biztos, nagyon jó lesz. Még boldogabb lesz a házasságunk, mert most már mindig együtt leszünk, esténként már nem válnak el egymástól soha többé.

— Miért szereti a nőlegényét?
— Az én Karcsikámat? Mert becsületes, okos, jó szándékú, mert engem nagyon, de nagyon szeret.

A magnót lekattintja. Vissza-zökken a székre.

— Irtózatosan kevés volt ez a másfél év, amit együtt töltöttünk. Nem tudtak még elérni minket a szürke hétköznapok.

Az órájára pillant. Nyugtalanul moccan.

— A nővéremék bizonyára meghozták a bölcsődéből Évikét. Itt a vacsora és a fürdetés ideje, addigra haza kell érniük. A fürdetést nemigen bízom másra...

Még udvariasan útbaigazít. Elmagyarázza, merre találom meg Horváth Ivánékat, Ilus néniék házáat, és nagyon szomorúan hozzátesszi:

— Engem is tanított a Horváth tanárnő még annak idején.

Egy pillanat alatt felnőttek lettek

Az útról rálátni a dombon álló házra. A homlokzatra ragasztott halvány lámpa szerényen hívja magára a figyelmet. Miközben a csengő után kutatok, önfelédtt gyerekkacaj hallatszik a lakásból.

Fekete gyászruhás asszony nyit ajtót.

— Jó helyen jár, kedves. Mi vagyunk a Horváthéék. Az én lányomat érte a tragédia.

A nagymama mögül kíváncsi szőke gyerekefejek bújnak elő.

— MenjeteK vissza a szobába, kincseim — szól gyöngyöden.

Körül nézek. Az újonnan felépült ház elég tágasnak látszik, kényelmesen megfér benne az öt gyerek. A ház belseje azonban még csak félkész állapotban van. A falak már bepucolva, de festésre, mázolásra várnak. Az egyik szobában első látásra szinte egymás mellett a sok-sok fehér és sötét szőnyeg.

— Elkészítettétek holnapra az

iskolátáskátokat? — kérdezi a kicsiktől az idős asszony, és közben nekem is magyaráz. — En is pedagógus vagyok. Nyolc esztendővel ezelőtt egy iskolában tanítottam a lányommal. Ő persze már egyetemem vezette az ELTE-n, orosz—latin szakon. — A gyerekekhez fordul ismét: — Hát a bemutatkozás hol marad?

Kedvesen felsorakoznak, egymás után mondják.

— Aladár a komoly nevem. Egyébként Alinak becéznek, tizenegy éves vagyok. A konyháért felelek, és a Domiért én megyek legtöbbször az oviba.

— Ágoston, Aga. Máskülönbön tízéves vagyok. Gombfelélős az itthoni beosztásom. A lezakadt gombokat én varrom fel.

— Nelli, két „ellel”. Kilenc lesek. A szennyeseket én szedem össze.

— Gabriella, Gabi, hat múltam. Most mentem először iskolába. A Domikával én játszom a legtöbbet.

— Domonkos, négy és fél — mondja a legkisebb kislány. — Hiszen egyikőtől sem tudok megvárni.”

— Hü, de felvágják a nyelveket — inti le őket a nagyanyjuk, de azért egy kis mosoly is

előcsillan a szeméből. — Szóljatok be inkább apátokért a másik szobába.

— Majd én, majd én, — kiabálja Nelli.

A nagy zsvajra hívás nélkül is jön Horváth Iván. Dús, szőke hajú, megnyerő arcú fiatalember. Több éve a KFKI-ban dolgozik mint matematikus, most a gyerekekre való tekintettel, kötetlen munkaidőben.

— Kollégáim nagyon rendesek velem. Vezetőim úgy látják, itthon is dolgozhatnak. Így a gyerekeket a nagyival könnyebben ellátjuk.

— Elképzelhetetlenül nehéz lehet. Talán, ha nevelőotthonba adná valamelyiket?

Mélyet sóhajt. Úgy mint a mesebeli apa. Anna is sok gyereke volt, szegényebben éltek a templom egerénél. Könnyíthetett volna legalább kettőt örökre a gazdagékhöz. Már-már megaludtak. Amikor ránézett a sok gyerekre: „Uram, de melyiket adjam? Hiszen egyikőtől sem tudok megvárni.”

— Rám hárult a rettenetes feladat, hogy közöljem a gyerekekkel: az édesanyjukat ne vár-

